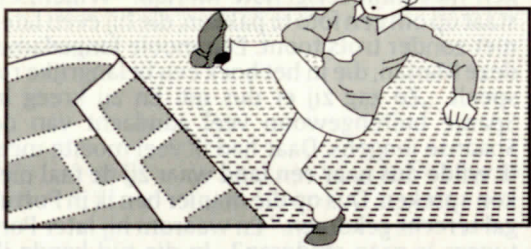

'Pladde grap!' raip meneer Bommel met stoekende stem 9D 12-3-98

Kuifje in stripland

Het kon niet uitblijven, Bommel in het Gronings. Nadat hij hetzelfde verhaal al in het Latijn had overgezet, voelde de heer Schutter uit Nijmegen zich geroepen van 'Het Spook Van Bommelstein' een Groningse vertaling af te scheiden. Waarom in vredesnaam? Schutter zelf legt de schuld bij de autobiografie-trilogie die hij van zijn kinderen voor zijn verjaardag kreeg. Hij stuttede in het derde deel op Pa Toonder, de stoere Groninger van klei en zout water en kon vervolgens de nooddrift niet weerstaan.

Door **Peter de Vos**

Hopelijk zal Schutter het blijkbaar overgeslagen eerste deel nooit lezen, want daarin komt Marten de oude pas echt uit de verf. Dan is het hek van de dam en zitten we binnenkort opgescheept met Marten juniors ganse oeuvre in het Gronings. En zeg nou zelf, wie zit daar nu in vredesnaam op te wachten. Dit ene boekje is er al één te veel.

Niet dat ik Gronings een lelijke taal vind. Integendeel. Voor mij gaat er geen streektaal boven het Gronings, maar niet alle Gronings is even Gronings. Het Gronings is in de eerste plaats een spreektaal. Belangrijk criterium voor een Groningse tekst is derhalve dat hij goed 'bekt'. Dat krijg je natuurlijk nooit voor elkaar als je een tekst woordje voor woordje, uitdrukkingje voor uitdrukkingje overzet. *Tom Koater en t Spouk van Bommelbörg* vertoont er echter alle blijken van dat Schutter toch vooral deze werkwijze gevolgd heeft. Op het omslag geeft hij het eigenlijk zelf al aan: hij heeft de tekst in het Gronings overgezet. Helaas doe je met zo'n overzetting niets of niemand recht. Het Gronings niet omdat het resultaat geen Gronings is, Toonder niet omdat zijn prachtige taal in een klakkeloze overzetting al zijn schoonheid verliest en tenslotte de (voor)lezer niet omdat die opgescheept is met een uiterst weerbarstig, stroef en knarsend gedrocht.

Zorgvuldig

En dat het Gronings verre van weerbarstig, stroef en knarsend kan zijn, daar zijn legio bewijzen van. Nee, het Gronings, Toonder en de lezer zijn slechts gebaat met een zorgvuldige 'hertaling', alleen, dat doe je niet zomaar op een achternamiddag. Ter Laan bij de hand of niet.

In het algemeen zullen de woordjes wel in Ter Laan terug te vinden zijn, maar of ook daar-

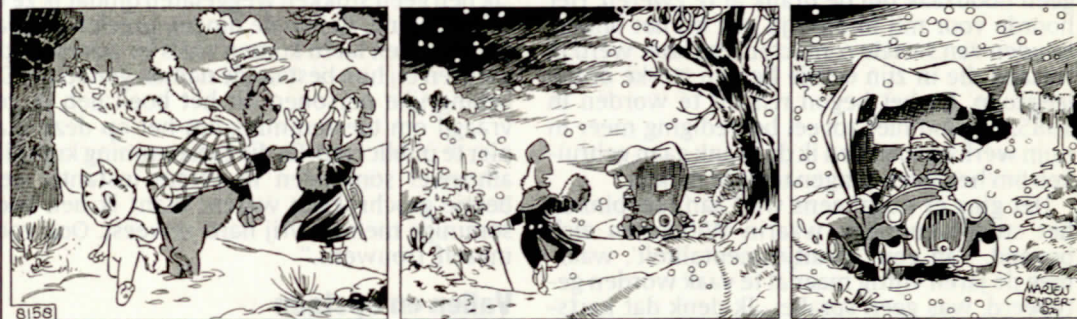
bij alle overzettingen even gelukkig zijn waag ik te betwijfelen. Maar, misschien heeft Schutter gebruik gemaakt van een streekdialect waar ik minder mee vertrouwd ben. Per slot van rekening zijn er zat verschillen tussen het Veenkoloniaals, het Oldambtsters, het Hogelandsters enz., maar dan had die keuze in de verantwoording duidelijk moeten zijn gemaakt. Veel aardiger, maar ook veel bewerklijker zou het zijn geweest alle personen hun eigen streekgebonden tongval mee te geven. Dat dat overigens best mogelijk is bewees een Limburgs taalgenootschap kortgeleden met de vertaling van het Suske & Wiske-verhaal *De Bokkerijersj*. Dat Schutter het taalgebruik van Professor Prlwytzofski gehandhaafd heeft is vergeeflijk. Toonder zelf had voor deze hooggeleerde reeds een eigen taal geconstrueerd. Dat hij het ABN van Markies de Canteclaer ongewijzigd laat is natuurlijk een regelrechte blunder. Op zijn minst had hij het verwaande adellijke haantje het Algemeen Geschaafd Holands van Mevrouw Slapsma-Tiessens in de mond kunnen leggen. De allergrootste blunder is echter de vrijheid die Schutter zich aanmatigt de naam Tom Poes te vertalen in Tom Koater. Het is toch pure pedanterie het beter te willen we-

ten dan Toonder zelf. Alsof die niet wist dat Tom Poes eigenlijk een katertje is. Of zouden die domme Groningers het anders niet begrijpen, meneer Schutter? Het doet het ergste vrezen voor de Groninger Bijbelvertaling waar Schutter aan meewerkt. Als ik al van plan geweest zou zijn die te lezen, dan is inmiddels alle trek wel verdwenen.

Mooi papier

Rest de manier waarop het boekje is uitgevoerd. Uitstekend gedrukt op mooi papier, schitterend in linnen gebonden en een fraai stofomslag. Een leeslint in een boekje van 72 pagina's lijkt wat overdreven, maar het geeft wel de uiterste zorg aan die de uitgever zich getroost heeft. Maar wie voor deze overbodige uitgave bereid is de toch wel fikse prijs neer te tellen, die is toch wel een verstokte verzamelaar, van Toonderiana en/of van Groninger curiosa. Mijn voorkeur blijft uitgaan naar die simpele paperback die al tien jaar verkrijgbaar is, met Toonders eigen taal, al zijn de plaatjes daarin dan wat kleiner afgedrukt.

Dr. K.H.E. Schutter/Marten Toonder: *'Tom Koater en t Spouk van Bommelbörg'*. Uitgeverij Panda, 72 pag. z/w, geb., fl.52,50.

'Pladde grap!' raip meneer Bommel mit stoekende stem. 'En dat nog wel, nou k veur n inzinken stoa van mien daipste gevulilens. Dat is meer as k verduren kin. Zenen sloagen mie op mien zörgen, bedoul ik.'

Edelman bekeek hom n beetje bie zien neus laans deur haandbril dij e tou zien mof oet huil. Dou draaide hai zok om en begunde weerom te lopen om noar hoes tou te goan. Boven zien kop pakten ja graauwe wolken zok bie nkander en t zag der noar oet dat ter n bui aankwam. Eerste snijvloeken vuilen al omdeel, dou e inhoald wer deur meneer Bommel, dij in Olde Piele onderwegens was noar stad tou.

'Het zal u niet baten om hulp te gaan halen', raip markies hom achternoa. 'Vanavond zal ik uw geest persoonlijk aan de kaak stellen.'

Meneer Ollie von t muite nait weerd om antwoord te geven. Hai zat in nkander zakt achter t stuur en keek triesterg noar t geweld van snijjacht.

'Loat hom mor doun doar of e zin in het', dochde hai. 'k Zol blied wezen as hai mien spouk vinden kon, want t zol ja aldernoarst wezen as fk t bin, dij spouken zigt, as ain begriipt wat of k bedoul. Hai toch, k hoop dat dokter Zielknieper mie der van ofhelpen kin. As e nou mor thoos is!'

▲ Fragment uit 't Spouk van Bommelbörg'.

9D 12-3-98